

Unitárius nők világa.

(Felolvasás a kolozsvári Dávid Ferenc Egyletben.)

Miután azon megtiszteltetés ért, hogy ezen felolvasásra lettem felszólítva és próbakép először írtam le felolvasásomnak címét, őszintén megvallva, kissé gondolkodóba estem az „unitárius” jelző felett. Hát még mi is *felekezetekre* oszszuk a lelkek világát, mintha bizony a mai felvilágosodott korszakban szabad lenne különbséget tenni unitárius, katolikus vagy református nők világa között és nem éppen mi unitáriusok lennénk arra hivatva, hogy ne *válaszfallakat*, hanem minden tekintetben *egységet* hirdessünk!

De éppen ennek a töprengésnek lett az a következménye, hogy újból és újból leírtam a nekünk oly sokat jelentő kedves „unitárius” szót, mindig jobban meggyőződve arról, hogy ennél tágabb fogalmú, a félvilágosodottságot és korszellemet jobban kifejező jelzőt úgy sem találhatnék sehol; mert az én felfogásom szerint itt nem az *elnevezés* ered az *felekezettől*, hanem inkább a mi áldott vallásunk van abban a kellemes helyzetben, hogy ezen, korunknak megfelelő *egység* hirdető nevet méltán megérdemli.

Ha tehát én *unitárius nők világa* cím alatt az *unitarizmust* jelölöm ki, mint vezető csillagunkat, minden törekvésünknek, cselekedeteinknek egyedüli zsinórmértékét és az *unitárius szellem* terjesztésére buzdítom nőinket, akkor szerintem nem a sokszor és méltán elítélt *felekezeti szellemet* szolgálom.

A mai liberális világban, ha vallásról van szó, „szabadelvű” ismerőseim ajkairól rendszeren háromféle kü-

lönböző véleményt hallok. Az első vélemény azt hangoztatja, hogy a mai felvilágosodott korszakban vallással előhozakodni vagy éppen *foglalkozni* egyáltalában nem szükséges, mert úgy sem veheti azt manapság komolyan már senki. A másik – szintén szabadelvűnek tartott állítás – éppen megfordítva, egyformán figyelmünkbe ajánl *minden* vallást, nagylelkű liberalizmussal hangoztatva, hogy mindegy, akármelyiknek befolyása alatt állunk és neveltetjük gyermekeinket, a fő, hogy azt őseinkhez méltón, lelkiismeretesen megtartsuk és hűségesen kultiváljuk. A harmadik vélemény azoké a gondolkodó, de közönyös lelkeké, kik elismerik ugyan, hogy van egy felekezeteken felül álló, a lelkekben és szívekben lappangó *közös* vallás, mely észrevétlenül szétágazik az egész világon és a felekezeteknek önkéntelenül szétválasztó hatása ellenére, *egymáshoz* láncolja, összeköti az érző művelt embereket, de meg van róla győződve, hogy miután ezt tudomásul vette, egyúttal már eleget is tett gondolkodó emberhez illő kötelességének; mert a nagy tömegnek, főképpen a *népnek*, úgy is egy minél bigottabb, fenyegetőbb vallásra van szüksége, hogy/legyen mitől félni.

„Felolvasásomnak az volna tulajdonképpeni célja, hogy megpróbáljam bebizonyítani, miszerint a kinek szívében lakozik ezen *egységet* hirdető, *egységet* előmozdító *egyetemes* vallás, annak kötelessége, hogy azzal ne csak magának, hanem embertársainak, különösen pedig elnyomott embertársainak *felemelésére* szolgáljon. S miután mi unitáriusok nemcsak szívünknek legrejtettebb zugában *titokban* ápoljuk ezen dogmáktól ment, racionálisnak nevezett, de örök időkre szóló élő hitet, hanem büszkén, nyíltan, egy felvilágosodott kis „gyülekezetet: *felekezetet* képezve, hangosan hirdetjük korunknak megfelelő liberális tanainkat, mi vagyunk elsősorban hivatva arra, hogy ne csak papjaink, hanem mindnyájan, tehát mi *unitárius nők* is vallásunknak világosságot terjesztő ereje által szolgáljunk a közjónak.

Világért sem felekezeti térítést értek én ez alatt, csak olyan forma vágyat érzek, mint az a vándor, ki egyszerre a többitől egészen elütő, magasabb, szebb és világosabb tájra érkezik, hol tisztább a levegő, melegben süt a nap, egészségesebb a talaj és *sokkal szélesebb a láthatár*, hogy ha belátja is, hogy örömben nem terelheti az egész emberiséget, nem szoríthatja az egész világot e kis édenkertbe, de legalább a *levegőjéből*, a *világosságából* szeretne észrevétlenül juttatni mindenhova, minden ember számára.

Sokszor kérdik tőlem más vallású ismerőseim, rokonaim, hogy más-e hát csakugyan a mi levegőnk, más-e a mi világosságunk és ennél fogva van-e az unitarizmusnak csakugyan akkora tisztító és reformáló ereje, mint a hogy azt mi mindnyájan hirdetjük és ha igen, vajjon van-e a magyar társadalomnak oly nagy mértékben szüksége ezen reformáló erőre, hogy még mi unitárius nők is, kiknek elsősorban a konyhán és családunk körében volna a helyünk, tüntetően vallásunk mellett harcolunk és minden áron annak szelleme által kívánjuk magunkat és környezetünket a divatos kórok ellen megóvni.

Hogy milyen tiszta és világos eszméket hirdet a mi vallásunk, azzal már régen tisztában vagyok, de hogy mily *befolyásoló erővel* bírnak ezen eszmék a lelkek világára, arról csak a télen győződtem meg igazán. Hetekig foglalkoztak ugyanis a lapok egy oly esettel, melynek kimenetelére nagyon kíváncsi voltam és miután szerettem volna minél több embernek az erre vonatkozó ítéletét hallani, feltettem magamban, hogy a kivel csak találkozom, attól, feltűnés nélkül, megtudakolom véleményét. Miután úgy rokonságomnak, mint ismerőseimnek száma igen nagy, természetesen képviselve vannak abban az összes számottevő keresztény felekezetek.

Kérdőzködéseimnek eredménye az volt, hogy míg a többi kisebb vagy nagyobb mértékben orthodox

egyházhoz tartozók *minden közös irány nélkül* egyéniségükhez, társadalmi állásukhoz, műveltségükhöz mérten egyik így, másik amúgy nyilatkozott, teljesen tekintet nélkül hagyva vallásuk szellemét – ezzel bizonyítva, hogy bizony ma már ezek nem nagy befolyással bírnak az intelligens lelkek világára – az *unitárius* ismerőseim, mintha csak összebeszéltek volna, *egyttől-egyig* mind *egyirányú*, még pedig a legliberálisabb és leg-humánusabb feleletet adták.

Nagyon természetes, hogy ebből én azt következtetem, miszerint ezt az *egyöntetű* logikát, ezt a *közös* irányt, mely összeköti a *különböző* tehetségű, *különböző* nemű és társadalmi egyéneket, csakis vallásunknak hatalmas befolyásoló erejének köszönhetjük, egy oly közös gondolkodásmódot teremtve számunkra, mely nem hogy veszélyeztetné *önálló egyéniségünket*, hanem azt mindinkább *kidomborítja* és *szabadabbá* teszi.

Mert míg a többi vallás *külön e célra készült* korlátokkal és különféle *bénító* hatások által kívánja egyesíteni az embereket, addig az unitarizmus éppen ellenkezőleg: még az *emberi természetben gyökerező* minden ilyenemű hajlamot is kiirtani igyekszik, *ezáltal* terelve híveit a közös cél felé.

Miután pedig lépten-nyomon tapasztalhatjuk, hogy nem minden lélek érheti el minden vezetés, minden külső befolyás nélkül, vagy éppen egy *ferde útmutatás* ellenére a gondolkodásmódnak azt a magaslatát, mely *cselekedeteire* nézve is mintegy *garantiát* szolgáltat, be kell látnunk, mily nagy, mindenkor szükséges egy *megbízható* vezető erőre és milyen fontos, hogy mi unitárius nők is híven ápoljuk körünkben vallásunknak felvilágosító szellemét.

Elég most is egy pillantást vetni társadalmunkra – akár fölfelé, akár lefelé tekintsünk – hogy tisztába jöjjünk azzal a ténnyel, miszerint a kereszténység ebben a mostani alakjában még mindig nem érte el azt a sikert, melyet Jézus vallásától méltán várhattunk

volna és soha sem volt nagyobb szükség a mi világoosságot terjesztő és *jellemfejlesztő* eszméinkre, mint éppen ma, a kereszténységnek XX. századában.

Midőn megfigyelem a nagy diszharmóniát, mely az emberek *vallásossága* és *gondolkodásmódja*, *cselekedetei* között létezik, önkénytelenül eszembe jut azon német tudósnak úti tapasztalata, ki egy kis .német faluba érkezve s kíváncsi, lévén a lakosságnak vallásos állapotára, kérdezősködéseire a következő feletetet kapta az ottani plébánostól: „A mi a nép *vallásosságát* illeti, az ellen nem lehet a legcsekélyebb kiogásom sem, mert *ennél buzgóbb* és *áhitatosabb* híveket kívánni sem lehetne, csak a *tolvajlásról*, *gyűjtogatásról* és *erkölcstelenségről* tudnám őket valami módon leszoktatni”. Bar ez egy kissé drasztikus hasonlat, de én mégis úgy érzem, hogy az egész mai társadalomra bátran alkalmazható. A templomok telve vannak imádkozókkal, a régi dogmákhoz még mindig *újak* lesznek csatolva, a közönség veti a keresztet, vagy zsoltárokat énekel, a felsőbb rétegekben pedig szinte, sportszerűen űzi a a vallásosságot, de valahogy az újságot gyermekeink szeméi előtt ne feledjük, mert soha ennyi botrányt, rémhírt, sikkasztást, gyilkosságot nem olvashatunk, mint most, és soha jobban meg nem győződhattünk a társadalom minden rétegének rohamos elzülléséről, mint éppen ma. Soha jobban *kasztokra* nem oszlott társaságunk, soha nagyobb hajsza nem volt a gyors meggazdagodás, üres cím, rangok, kitüntetések elnyerése után, soha nagyobb értéke nem voll a születési előnyöknek és soha nagyobb nyomor, elkeseredés és zúgolódás nem uralkodott a nép között mint éppen ma, a vallásos kultuszok idejében.

Ebből csak világosan lehet következtetni, hogy nem egy különböző korlátokat, különböző válaszfalakat, dogmákat hirdető kereszténységre nem „egyedül üdvözítő” kiváltságokat osztogató egyházakra és hitformákra volna ma szükség, melyek még jobban *osztályozzák*,

még jobban szétválasztják, elidegenítik az amúgy is ellenségeskedő embereket egymástól, ha nem a mi *egységet* hirdető és *békességet* terjesztő humánus keresztény hitünkre.

A mai békétlen anarchista világban nem egy szeszélyes, bosszúálló Isten kell a népnek, ki a mindennapi munkát is *bosszúból* és *büntetésből* méri a szegény emberiségre, hogy ezen tanítás következtében azt egy egész életen keresztül *átoknak* tekintsük, hanem éppen az unitarizmus szelíd Istene, ki még a nehéz munkát is *felemelésünkre* és *vigasztalásunkra* nyújtja.

Ma a szocializmus elkeseredett harcai közepette, midőn a nép elfogult és ellenséges szemmel néz minden megközelíthetetlen polc felé, nem egy elérhetetlen távolságú, magas pódiumon ülő csodás Krisztusra volna nekünk szükségünk, ki majd egyszer eljövend ítélni elevenek és holtak felett – hogy talán még ő is protekciókat osztogasson – hanem éppen a mi egyszerű, szegény szülőktől született *ember* -Jézusunkra, ki *éppen az által* segíti legjobban hordozni keresztünket, mert *tudjuk*, hogy *ugyanúgy* született *ugyanúgy* küzdött, töprengett és szenvedett, mint többi szegény sorsosa, és mégis – szívében hordva az isteni kijelentést – *szeretetet* és *békességet* hirdetve, *bizalommal* haladt nehéz útján előre. Ki megmutatná úgy a magasban levőknek, mint az elcsüggedt nép előtt, hogy bizony világra szóló megváltó munkát végezhet még a jászolban született ember is, ha hűséges fia az Istennek! És misztériumokból kibontakozott természetes alakja *felemelné* végre az ember fogalmát azon alantas színvonalból, a melybe az orthodox tanok iparkodnak azt még ma is lenyomni, szinte természetesnek deklarálva ezáltal az emberiségnek mindig gyarlóbb és tehetetlenebb voltát!

Nem a világtörténelemnek, nem a tudományos világnak, hanem elsősorban a *nagyközönségnek* és a *szegény népnek* volna *jussa* ehhez a mi ember-Jézusunk-

hoz, valamint az egész felvilágosító és jellemfejlesztő vallásunkra, nem annyira az önmagától is helyt álló, kiemelkedő szellemű emberéknél volna szükségük, mint éppen a *leggyengébbeknek* és ügyefogyottabbaknak, kikkel *egy* vagy más tekintetben úgy is mostohábban bánt a sors!

A mi világosságot terjesztő vallásunk tehát éppen *népünkre* nézve a legnagyobb áldás. És ha az orthodox vallások feltűnő hanyatlásuk dacára még ma is bírnak annyi befolyásoló erővel, hogy a *korszellem*, az *általános haladás* és *felvilágosodottság ellenére* még a *legfelsőbb* körökben is meglátszik egy bizonyos tekintetben azoknak *bénító* hatása, csak feltételezhetünk a mi folyton izmosodó egészséges vallásunkban annyi *ébresztő* erőt, hogy viszont képes legyen az *egyszerű népnél* is egy bizonyos fokú intelligenciát előidézni.

Az igaz, hogy a. közvélemény azt tartja, hogy bűn a népet tudatlanságából, hiszékenységéből felébreszteni, mert az már neki valószínűleg *predesztinálva* van. De tudja az Isten miért, én mindig megborzadok, ha ilyesmit *keresztény* ajkáról hallok. Vajjon mit szólna ehhez a beszédhez a mi Jézusunk, ki éppen a *népből* választotta ki embereit és elsősorban *azokat* nevelte, azokat oktatta, sőt azokra bízta az ő világosságot terjesztő tudományát is.

Hiszen a nép intelligenciája nélkül lehetetlennek is tartom a nemzeteknek bármily téren való boldogulását.

Hogy egyebet ne említsek, vegyük csak az egészségi viszonyokat. Ma például a tuberkulózisnak veszedelmes terjedése idejében mennyivel könnyebb volna e veszedelmes kórnak útját állni, ha az orvosoknak kevesebb akadályokkal, kevesebb előítéletekkel kellene megküzdeni. Minél világosabb értelemmel bír egy nép, annál könnyebben lehet vele megértetni, hogy bizony léteznek fertőző betegségek, melyektől óvakodni kell s nem történné meg olyan eset, hogy tekintélyes közsé-

gekben megveréssel és kidobással fenyegetik az orvost, ha mer ragályos betegségek után fertőtleníteni.

Bőven tapasztalhatjuk, hogy a melyik embert *egy életen* keresztül valótlán mesékkel és csodadolgokkal befolyásolnak, az képtelen az egyszerű logikus tanácsot befogadni. Volt nekünk egy jó öreg szakácsnének, ki gyomorgörcsökben szenvedett, de minden igyekezéssel sem bírtam rávenni, hogy az orvosilag rendelt cseppeket bevegye, hanem minden egyes alkalommal *háttal* ült a küszöbnek és visszafelé mondta el a Mi-atyánkat, a hogy ezt neki egy bűcsúra járó szomszéd-asszony tanácsolta.

Egyre jelennek meg tudományos értekezések magyar és külföldi professzoroktól, hogy mi módon lehetne a kedvezőtlen egészségi viszonyokon javítani és mivel lehetne kapacitálni az alsóbb osztályokat is, hogy belásák az óvintézkedések szükséges voltát, de az egyiknek sem jut eszébe, hogy mily abszurdum a tudatlan és vakhitben élő embertől azt kívánni, hogy teljesen fegyelmezetlen agya most *egyszerre* alkalmazkodjék a legmodernebb óvszabályokhoz.

Ha az unitarizmusnak viharos nézetei a nép között is jobban terjednek és kipusztítani igyekeznek azon ellenszenveteket, melyeket a többi vallások dogmái akaratlanul is előidéztek egyes fajok és felekezetek ellen, nem fordul majd szegény hazánkban elő az a szégyenletes dolog sem, hogy a XX. században minduntalan ártatlan embereket hurcolnak a bíróság elé, mert azok a keresztényeknek „vérét veszik” és nem történhetik meg az a tragikomikus dolog sem, mint a miről én magam győződtem meg nem régen, hogy felháborodik a nép, midőn azt olvassa, hogy egy „öreg zsidó” meggyilkolásáért éppen úgy ítél a bíróság, mintha bizony valami „érdemes keresztényt” öltek volna meg.

Ezek, és még számtalan hasonló okok miatt tartom én szükségesnek, hogy a hányan csak vagyunk, még mi gyöngé nők is értékesítsük valamiképpen a vallá-

sunkban foglalt erőt és minden igyekezetünkben arra törekedjünk, hogy legalább a *mi* népünk, a *mi* társaságunk emelkedjék vallásunk által egy oly színvonalra, melynek következtében üdvös és befolyásoló hatással lehessen a más vallású környezetre is, mert hiszen leírhatatlan az, hogy mennyi hátrány háramlik azáltal hazánkra, hogy a nagyközönség nem emancipálja magát az elfogult nézetek alól.

Természetesen minél nagyobb a terünk az unitárius szellemet körünkben fejleszteni, minél több lélekre van befolyásunk, annál nagyobb sikereket érhetünk el, annál teljesebb missziót végezhetünk. De senki közülünk nem munkálkodhatik oly áldásthozóan, mint lelkészeinknek, különösen pedig vidéki lelkészeinknek nejei, kik férjeikkel vállvetve iparkodhatnak a vidék népét, különösen annak asszonyait, leányait vallásunk szelleme és ereje által oly irányban befolyásolni, hogy azok magaviseletük, észjárásuk, erkölcsiségük által *kiemelkedve* a többi egyház hívei közül, »gyümölcseiről» ismertessék meg az unitarizmusnak még mindig ismeretlen fáját.

En nem tartom magamat irigy természetűnek, temérdek asszonyi gyengeségem mellett ezt az egyet soha sem tapasztaltam. Barátnőim, rokonaim közül] sokat látok magas, sokak által irigyelt polcokon. Örülök szerencsésüknek, de nem irigylem őket. Hanem *unitárius papné*, még pedig falusi papné igazán szeretnék lenni.

Mennyi tér ny.lik itt a *mi* áldást kilehelő vallásunknak *gyakorlatba* vitelére! Mennyire ki lehet e helyzetben az unitarizmusnak *kifogyhatatlan* kincseit aknázni, hogy azok a becsületesen tiszta eszmék, melyeket a férj vasárnaponként kathedrájáról hirdet, a nép *életére* és *gondolkodásmódjára* javító és reformáló hatással lehessenek.

Igaz, hogy ez lehetséges legyen, nagyon közel ismeretségben kell lenni a helység népével, különösen ismernie kell annak majd minden asszonyát, leányát. Részt kell venni azoknak örömeiben, bánatában, ösztö-

nözni kell őket a jókedvű munkára, iparkodni kell eltalálni azt a hangot, a melylyel lelkükhez, szívükhez legközelebb lehet férkőzni és így vallásunk szellemét, annak világos, *emberséges* tanait és nézeteit észrevétlenül átültethessék az egyszerű lelkekbe!

De hogy a papnék ezen működése meg legyen könnyítve és nehéz feladatukban támogatásban részesüljenek, szabadjon nekem felvetni azon eszmét, miszerint szervezzen az unitárius községek nőpublikuma – élén a papnéval vagy tanítónéval – külön-külön egy oly kis „Nők világa társaságát” vagy „munkakörét”, melyben hasznos kézimunka és felolvasások mellett *valódi unitárius szellem lenne ápolva*. A divatos zsúrok helyett tartott ezen kedélyes összejöveteleken bizalmasan megbeszélhetnék nőink terveiket, gondolataikat a nép nevelésére és ápolására nézve; kultiválhatnák itt az *unitárius irodalmat*, melyet ha nem akceptált is a magyar protestáns világ, legalább *mi* erősítsük és bátorítsuk magunkat általa. Én az unitárius irodalomnál szebbet és felemelőbbet nem ismerek.

Össze lehetne kötni ezen délutáni összejöveteleket esetleg mindjárt a jótékonyosság gyakorlásával is. Ezen kis körnek feladata lehetne még a szegények vagy betegek ápolása, ruházása, az iskolába nem járó gyermekek iskoláztatása; varrásra, kötésre és a gyermekek, különösen a *leányok nevelésére és megóvására* való jóakaró oktatás, valamint *hasznos és felvilágosító olvasmányok terjesztése*.

Ily módon gondolom én, hogy az unitárius asszonyok nemcsak *egyházuknak*, de még *házjuknak* is szolgálatára lehetnének.

De hogy eredményre is számíthassunk, vagy csak szerencsésen meg is kezdhessük munkánkat, ahhoz nemcsak Istennek segedelmét, nemcsak szeretett főpásztorunknak áldását, valamint buzgó nejének, a kolozsvári Dávid Ferenc Egylet alelnökének bátorítását, esetleg intő vagy figyelmeztető jóakarátát, egyházunk vezető férfiainak

buzdítását kérjük, hanem kérjük egyúttal, hogy *nőink* is – a távolságok dacára – *szeretettel és lelkesedéssel támogatassák és erősítsék e munkában egymást.*

Ezen *egymás* támogatása, egymás szeretete és összetartása céljából és a mi apostolunk: dr. Boros György theol. dékán úr jóvoltából – a magyar hazánkban már annyi üdvös és nemes unitárius ügynek volt szerencsés kezdeményezője és *fáradhatatlan* munkása – jelent meg ezen év február havában az első magyar unitárius női lap „Nők Világa” cím alatt, mint az „Unitárius Közlöny” melléklapja.

Ez egy nagyon egyszerű külsejű, minden díszítés felesleges sallang nélküli, tiszta fehér kis újság, szinte *szimbóluma* annak az egyháznak, melyhez tartozik Bizony, a szecessziós külsőkhöz szokott, divatos hölgyek nem sok örömet lelnének benne.

Törekvése, hogy valamint külseje, úgy tartalma is minél természetesebb, minél világosabb, könnyen és egyszerűre áttekinthető legyen, kerülve itt is a mester kélt fogásokat, hogy valamint azon egyház, azon valóság, melynek kis lapunk is eredetét köszönheti, eltörölte belsejében a felesleges dogmákat, felesleges sallangokat, melyek csak az emberiségnek minél több és apróbb szétszakadásaira vezetnek, ugyanúgy törölje ki ezer egyházát híven szolgáló kis lap a nők világából is az a temérdek előítéletet, temérdek felesleges szabályt és formaságot, mely csak megbontja annak összhangja és képtelenné tesz bennünket a komoly munkára.

Nagyon találóan jegyezte meg lapunk ismertetése alkalmával főmunkatársunk: Fanghné Gyújtó Izabella, hogy mindenféle más irányú magyar női lap van már régóta, csak éppen az ilyen szellemű hiányzott nagyon. Mert valóban magyar női lapjaink két oly szélsőséget képviselnek, melyeknek egyike sem felel meg a kor kívánalmainak. Az egyik irány – a hogy azt, ha jól emlékszem, egyszer már meg is írtam – csak a divatnak, divatos szokásoknak

és étkezéseknek, multságok, színházak leírásának van szentelve. Szépirodalmi része is inkább ezen irányba tereli folyton a figyelmei. A másik dicséretesebb irány, bár keresztény lélekhez és szívhez szól, de tisztán az *egyoldalú* vallásosságnak és hitformák számára van fenntartva, csakis egy *kiszabott* irányban, *kiszabott korláton belül* ismertette az evangélium igazságait.

Pedig nekünk nem *felekezeti*, hanem *általános* igazságokra van szükségünk és ha a mi kis lapunk a *kor-nak megfelelő módon és utakon* oly szellemben hirdeti Jézus evangéliumát, hogy azt *egyformán* élvezheti a *katholikus, evangélikus, református*, sőt *zsidó* asszony is, akkor éri csak el igazán kitűzött célját és akkor lesz csak a szó legmagasabb értelmében *unitárius* „Nők Világa”.

Arra kérjük tehát unitárius szívű asszonyainkat és leányainkat, hogy egyesüljenek velünk e kis lap által is, terjesszék azt a jó cél érdekében minél szélesebb körben, közöljék benne terveiket, gondolataikat, esetleg ellenvetéseiket, ha egyikünk vagy másikunk nézeteivel nem egyezik meg gondolkodásmódjuk, hogy legalább közelebbről megismerkedhessünk és így egyesített erővel iparkodjunk, hogy úgy lapunkat, valamint a felolvasásomban említett szerény, de buzgó működésünket egy oly nívóra emeljük, mely minden tekintetben megfeleljen unitárius eredetének.

Ezáltal bizonyítsuk be, hogy bár egyenként gyengék és erőtlenekek vagyunk, de azért lelkesedés és összetartás által mégis segítségére lehetünk egyházunknak; mert az a szellem, mely vallásunkat áthatja és jellemzi, egy *külön* kis világot teremthet számunkra is: az *unitárius nők világát!*

